

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĐELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

NE BOJTE SE ONIH
KOJI UBIJAJU TIJELO!

LIPANJ

**DVANAESTA NEDJELJA KROZ
Ned. 21. GODINU**

Alojzije Gonzaga, Lojzika

 Pon. 22. Ivan Fisher, Toma More, Paulin iz Nole
Dan antifašističke borbe

Uto. 23. Josip, Marija, Flavije, Aron

Sri. 24. ROĐENJE IVANA KRSTITELJA

 Čet. 25. Maksim, prosper, Salomon
 Dan neovisnosti

Pet. 26. Ivan i Pavao, Virgilije

Sub. 27. Ćiril Aleksandrijski, Ladislav

 Naslovnica:
 Aleksej Simonenko, **Krist Učitelj**, detalj

 Slika preuzeta s:
<https://www.liturgie-catholique.alsace>

MEDITACIJA

Marijo! 4

 SLUŽBA RIJEČI
 XII. NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo! 6

HOMILIJA

Otvoriti se Božjem pozivu 8

KATEHEZA

Priznati se Isusovim 10

SLUŽBA RIJEČI

ROĐENJE IVANA KRSTITELJA-

ČITANJA

Ivan mu je ime! 6

HOMILIJA

Ivan mu je ime 8

KATEHEZA

Ivan Krstitelj 10

GODINA SVETOGA FRANJE

Franjino vrijeme

 Franjo Asiški između obnove i
 ograničenja feudalnog svijeta (4) 12

Mali vjeronaučni leksikon 15

NAŠI POKOJNI 16

mihael

20/2026.

 Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkanđela MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
 Godište XXI. (2026.), broj 20 (685), dvanaesta nedjelja kroz godinu, 21. lipnja 2026.

Kontakt:

 vlč. **Željko Rakošec**, policijski kapelan, tel.: 22 712, 85 682; e-mail: zrakosec@mup.hr
Vinko Bakula, pomoćnik kapelana, tel.: 88 853, 82 805; e-mail: vbakula@mup.hr

 Three small brown and white sparrows are perched on a thick, textured tree branch. One is at the top left, another in the middle, and the third on the right. They are all facing right. The background is a soft, out-of-focus green.

Vrjedniji od vrabaca

Ljudi se ponekad ponašaju kao da su u vučjem čoporu. Netko se nametne kao alfa mužjak ili alfa ženka i svi ostali ih se na neki način boje. I danas je itekako vidljiva pojava da se čovjek stavlja iznad čovjeka, tako da jedan čovjek doslovno odlučuje o sudbini drugih. Međutim, Isusa to ne pogađa. Štoviše veli: „Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti.“ Ove su Isusove riječi zapisane u vremenima progonstva, kada je već znatan broj kršćana životom platilo vjernost Kristu i evanđelju. Oni se stvarno nisu bojali svojih progonitelja, znajući da oni ne mogu nauditi onome duhovnom, duši koja ostaje za vječnost.

Stvarno. I u najstrašnijoj tamnici i samici i u logorima gdje su pokušavali ljude ponižavati koliko su god mogli, ljudski duh je ostajao slobodan. I u tome užasu velik broj ljudi bio je svjestan svojega dostojanstva, svoje ljudskost, svojega duha nad kojim samo Bog ima vlast. Svaka je bol muka, svaka nepravda boli, međutim, ono ljudsko, ono iskonsko u čovjeku nitko ne može silom ugrabiti.

Onima koji vjeruju Isus dalje govori: „Ne prodaju li se dva vrapca za novčić? Pa ipak ni jedan od njih ne pada na zemlju bez Oca vašega. A vama su i vlasi na glavi sve izbrojene. Ne bojte se dakle! Vrjedniji ste nego mnogo vrabaca.“ Za čovjeka vjernika veličanstvene su ovo riječi. Tako Pavao veli: „Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji nas uzljubi.“ Upravo zbog toga je naš blaženi kardinal Stepinac bez imalo tjeskobe primio nepravdu osudu, proveo dane u zatvoru i u kućnom pritvoru, svjestan da nikakva ljudska vlast ne može uništiti njegovo ljudsko dostojanstvo, dostojanstvo onog koga Bog smatra svojim.

Nema danas takvih progonstava, ali i danas su itekako prisutna omalovažavanja, zlostavljanja na radnom mjestu, nepravde svake vrste, do te mjere da se čovjek stvarno ogorči ili padne u posvemašnju tjeskobu uvjeren da ga nepravdni sustav melje i guši, tako da se maleni čovjek nikako ne može othrvati. Dobro je u takvim slučajevima imati snagu vjere o kojoj Isus govori. Bog je onaj koji itekako drži do čovjekovog dostojanstva, Bogu je itekako stalo do čovjeka, Bogu je čovjek važan jer ga doslovno uzima za svoje dijete. Jer, ako ostanemo i bez te vjere, u ovom divljem kapitalizmu, tko će opstati, tko će ostati normalan?

Prvo čitanje: Jr 20, 10-13

On izbavi dušu sirote iz ruku zlikovaca.

Čitanje Knjige proroka Jeremije

Reče Jeremija:
 Čuh klevete mnogih:
 „Užas odasvud!
 Prijavite! Mi ćemo ga prijaviti.“
 Svi koji mi bijahu prijatelji
 čekahu moj pad.
 „Možda ga zavedemo,
 pa ćemo njim ovladati
 i njemu se osvetiti!“
 Sa mnom je Gospodin kao snažan junak!
 Zato će progonitelji moji posrnuti
 i neće nadvladati,
 postidjet će se veoma jer neće uspjeti,
 vječna se sramota neće zaboraviti.

Gospodine nad vojskama,
 koji poničeš pravednika
 i vidiš mu bubrege i srce,
 daj da vidim kako im se osvećuješ,
 jer tebi povjerih parnicu svoju.
 Pjevajte Gospodinu,
 hvalite Gospodina
 jer on izbavi dušu sirote
 iz ruku zlikovaca.

Riječ Gospodnja.

U vrijeme kralja Jojakima prorok Jeremija ukazuje na zaboravljanje Boga, neprihvatanje proroka i njegove riječi, lažni kult, idolatriju; optužuje sve podjednako, no uhićen je i optužen za defetizam. Gotovo nikakav odaziv na prorokove pozive za posljedicu ima da je Jeremijina poruka skoro uvijek zatiranje i rušenje, navještaj nasilja i propasti koje će uzrokovati užas odasvud.

Upravo riječima užas odasvud koje je izgovorio pozivajući na obraćenje, počinju se rugati njemu samomu. Tekst prvog čitanja pripada petoj od tzv. Jeremijinih ispovijesti. Od svih je pa i od prijatelja neshvaćen, zatočen i počinje Gospodinu izljevati svoj jad, sumnja čak i u svoj poziv. No, koliko god bila velika razočarenja što ih je pretrpio, nisu mogla uništiti njegovo pouzdanje u Boga koje prosijava i u ovako dramatičnim trenucima. Uvjeren je da će kao snažan junak obraniti pravdu i siromahe koji se u nju uzdaju. Prorok Jeremija svojim ispovijestima ima pokazuje koliko je teško biti prorok, koliko je teško govoriti istinu i biti prvi koji će dizati glas jer komotnije je pritajiti se, praviti se da ne vidiš i pustiti druge da govore (F. Armellini). Dok pretvara ovaj svijet u Kraljevstvo, riječ Božja uvijek nailazi na otpore ili prešućivanje. Potrebni su oni koji će je prihvatiti živom i izručiti joj vlastiti život, koji će izdržati bez obzira na sve jer plod je vrijedan – novi, Božji svijet!

Otpjevni psalam: Ps 69,8-10.14.17.33-35

Po velikoj dobroti svojoj usliši me, Gospodine!

Jer zbog tebe podnesoh pogrdu
i stid mi pokri lice.
Tuđinac postadoh braći
i stranac djeci majke svoje.
Jer me izjela revnost za dom tvoj
i poruge onih koji se rugaju tebi padoše na me.

*****

No tebi se molim, Gospodine,
u vrijeme milosti, Bože;
po velikoj dobroti svojoj ti me usliši,
po svojoj vjernoj pomoći!
Usliši me, Gospodine, jer je dobrostiva milost tvoja,
po velikom milosrđu obazri se na me!

*****

Gledajte, ubogi, i radujte se,
nek vam oživi srce, svima koji Boga tražite.
Jer siromahe Gospodin čuje,
on ne prezire sužanja svojih.
Neka ga hvale nebesa i zemlja,
mora i sve što se u njima miče .

Ovo je sigurno jedan od pjesnički najbogatijih psalma u Psaltiru. Psalam se može podijeliti u dva dijela: meditativni razgovor „s i o Bogu“, te drugi dio koji je svojevrsna pobuna u molitvenoj formi. U dijelu Psalma koji donosi današnja liturgija može se iščitati kako psalmist razmišlja o vlastitom biću koje je ograničeno, a opet tako veličanstveno stvoreno. Božanska stvarnost nije prikazana na neki filozofsko-teološki način, naglašavajući Božju svemoć, sveprisutnost i znanje, već kroz osobni odnos „ja“ malenoga čovjeka i „ti“ neusporedivog božanstva izraženo je osobno (može se reći i intimno) divljenje pobožnika prema Božjoj stvarnosti.

Drugo čitanje: Rim 5,12-15

S darom nije kao s grijehom

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo!

Kao što po jednom čovjeku uđe u svijet grijeh i po grijehu smrt, i time što svi sagriješite, na sve ljude prijeđe smrt...

Doista, do Zakona bilo je grijeha u svijetu, ali se grijeh ne ubraja kad nema zakona. Da, ali smrt je od Adama do Mojsija doista kraljevala i nad onima koji ne sagriješite prekršajem sličnim kao Adam, koji je pralik Onoga koji ima doći. Ali s darom nije kao s grijehom.

Jer ako su grijehom jednoga mnogi umrli, mnogo se obilatije na sve razlila milost Božja, milost darovana u jednom čovjeku, Isusu Kristu.

Riječ Gospodnja

Govoreći o grješnosti i Božjem djelu spasenja, Pavao sučeljava praroditelja Adama s Kristom, glavom novog čovječanstva. Osnovna misao usporedbe jest: kao što je grijeh ušao u svijet preko Adama – i s njim smrt, koja pogađa sva ljudska bića – tako je preko Krista došla pravednost – i s njom vječni život. Ovi Pavlovi reci prva su jasna izjava o univerzalnog pogubnom učinku Adamovog grijeha na čovječanstvo.

Usporedba Adama i Krista ipak nije harmonično razvijena jer Pavao je želio pojasniti različnost i preobilnost Kristove milosti koja sada vlada umjesto grijeha i smrti, koji su dominirali od Adama: u konačnici, nakana je pokazati da između njih dvojice i razmjera njihovih utjecaja ne može ni biti usporedbe: Krist je bio neusporedivo dobrotorniji prema ljudima nego li je Adam bio štetan.

Čin spasenja nije stvar jednostavne Božje reakcije na ljudski neposluh nego je potpuno slobodna i nezaslužena inicijativa koja nadilazi shemu neposluha i grijeha. Ne uzvrća kaznom nego je grješnike učinio pravednima; nije čekao da se grješnik obrati u pravednika pa da ga onda proglasi pravednim nego je zahvatio u njegovu egzistenciju da ga učini pravednim. Traži ga da bi mu ponudio svoju blizinu, život i ljubav.

Komentar 1. i 2, čitanje: prof. dr. vlč. Ivica Čatić, <https://www.vjeraidjela.com>

Evandjelje: Mt 10,26-33

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo!

Čitanje svetog Evandjelja po Mateju

U ono vrijeme:

Reče Isus svojim apostolima:

- Ne bojte se ljudi. Ta ništa nije skriveno što se neće otkriti ni tajno što se neće doznati.

Što vam govorim u tami, recite na svjetlu; i što na uho čujete, propovijedajte na krovovima.

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu.

Ne prodaju li se dva vrapca za novčić?

Pa ipak ni jedan od njih ne pada na zemlju bez Oca vašega. A vama su i vlasi na glavi sve izbrojene. Ne bojte se dakle!

Vrjedniji ste nego mnogo vrabaca.

Tko god se, dakle, prizna mojim pred ljudima, priznat ću se i ja njegovim pred Ocem, koji je na nebesima. A tko se odreče mene pred ljudima, odreći ću se i ja njega pred svojim Ocem, koji je na nebesima.

Riječ Gospodnja

Isus zna da će poslanje njegovih učenika biti označeno progonima; uostalom „učenik nije veći od učitelja“, a Učitelj će biti odbačen i ubijen. Stoga potiče Dvanaestoricu da budu hrabri, da ne dopuste da u njima prevlada strah, sigurni u zaštitu koju im jamči Otac koji ih poznaje i osobno ljubi. protiv Isusovih učenika rasplamsat će se progon, jer je riječ koju oni navješćuju riječ istine koja razotkriva laži, kompromise i izmotavanja, tako draga onome koji se ne želi obratiti ljubavi.

Pa ipak je moraju navješćivati svima; i istina će pobijediti, kao što svjetlo pobjeđuje nad tamom. Zadaća svjedočiti za Isusa i navješćivati njegovu riječ nije pridržana uskom krugu osoba, nego svaki učenik – sjedinjujući njegovu sudbinu s onom Učiteljevom – pravi je svjedok i apostol. I baš uz takvo svjedočanstvo Isus veže stvarno zajedništvo sa sobom u međusobnoj pripadnosti. Naprotiv, onoga tko za nj ne svjedoči, ni on neće priznati svojim učenikom pred Ocem.

Ako smo kršćani, trebamo izaći na otvoreno: tà nije li nas zahvatila jedna Riječ koja se po nama želi dalje prenositi?

Sukobi su neizbježni za kršćanina koji, vjeran toj Riječi, čini djela suprotna prevladavajućoj struji u našem svijetu, kojemu su takvi čini neshvatljivi, ali koje ipak doživljava kao osudu sebičnog i nepravednog življenja. Kršćani – ako su kršćani – uznemiruju, pa se njihova poruka nastoji izgnati, a njih ukloniti: utapa ih se privlačenjem u vrtlog 'mirnog života', ili ih se potiskuje na rub, ili ih se također uzima na nišan raznoraznim optužbama. To nas čudi? Ako doista nastojimo živjeti ljubav, uvijek ćemo se bojati da je prihvatimo i nailazit ćemo na odbijanje. Stari je to grijeh, što prebiva u našem srcu i u srcu bližnjega!

Komentar evandjelja: <https://pozeska-biskupija.hr>

Otvoriti se Božjem pozivu

Prošle nedjelje susreli smo se s Isusovim pogledom koji je ujedno i proniknuo duboku potrebu naroda kojim je bio okružen – „bijahu izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira“ (Mt 9,36). Isusovo djelovanje ovisno je o njegovu pogledu. Ono takoreći uvjetuje njegove čine. Vidio je da su ljudima, osim što trebaju zadovoljiti temeljne tjelesne potrebe, potrebne čvrste uporišne točke na koje bi se oslonili i gradili vlastiti karakter na životnom putu. U tu svrhu Isus im je darovao jednu instituciju – Dvanaesticu – po čijem će naučavanju i svjedočenju u svijetu biti nazočan sam Bog. Da, ljudima su potrebni temelji, uporišta, jasan nauk kao što su im potrebni i svjedoci koji potvrđuju da je isti moguć i vrijedan življenja.

Sudeći po odlomcima koji prethode današnjem tekstu, Isus nije imao nikakvu namjeru kriti od Apostola ono što ih u zajedništvu s njim čeka. Odmah ih šalje kao ovce među vukove upozoravajući ih da se čuvaju ljudi (usp. 10,16.17). Zna čovjek biti inertan. Ponekad radije sluša ono što mu godi ušima i govori ono što godi tuđim.

Danas je poželjno biti politically correct. I koliko god se na prvu činilo da uklanjanje uporišnih točki nekog vrijednosnog sustava rješava mali milijun problema toliko ih zapravo više nagomilava jer u temelju drže laž, vlastitu korist i bezličnu neutralnost lišenu osobne i životne involviranosti u probleme svijeta koje tako pod krinkom humanosti ustvari „korektno“ zaobilazimo.

Ono što snažno odzvanja u današnjem evanđelju su Isusove riječi kojima ga otvara – „ne bojte se“ (10,26). Uvijek ih Bog koristi u susretu s onima koje poziva na velika djela. Riječi su njegove djelotvorne pa tako mogu primatelju donijeti upravo one stvarnosti koje su mu za susret s protivnicima i protivljenjima najpotrebnije. A tako nam je potrebno znati izaći na kraj sa strahom, posljedicom zaključka da je nemoguće ili barem jako teško biti Božji u današnjem svijetu. Strah u takvom nutarnjem raspoloženju može izazvati duhovnu paralizu, ravnodušnost, koristoljublje i učmalost. A kad Isus govori onda sloboda i lepršavost kao da sami izlaze iz napisanih redaka. A tek mir, koji tjera napetosti iz srca kako bih mogao pravo sagledati vlastiti poziv?

<https://hrasno.info>

Što meni, u mom osobnom odnosu s Isusom mogu značiti njegove riječi – ne boj se? Prije svega valja nam krenuti od činjenice da mi te riječi nismo sami od sebe domislili nego se radi o Riječi i Osobi koja nama dolazi ususret. Ako je tome tako, a jest, onda ona koja nam daje određene zadatke i vjeruje da ih možemo izvršiti. U suprotnom nas ne bi ni gnjavio. Dakle, navještaj na koji sam pozvan zapravo i nije moj. On je Božji. I što je više Njegov, tim je djelotvorniji. Tako papa Benedikt na jednom mjestu kaže da propovjednici ne bi smjeli propovijedati samo ono što su u stanju i sami živjeti. U tom slučaju radilo bi se o herezi navještaja samog sebe. On je, naprotiv, pozvan naviještati cjelinu evanđelja da riječi koje naviješta probadaju i propovjednikovo srce a ne samo srca slušatelja. Zato je važno Isusov „ne boj se“ stvarno uzeti ozbiljno! Bog mi vjeruje! Kako je dobro znati da Gospodin baš u mene ima povjerenja! Zato, dragi brate i sestro, ne oslanjaj se na vlastitu krhkost jer ćeš brzo izdahnuti nego svoje brige povjeri Njemu i on će te okrijepiti!

Nadalje, tekst nam pokazuje da Bog učenikovim životom provida te da takav život ima svoj smisao. Ništa što se u Božjem promislu događa nije slučajnost,

kao što nije slučajnost niti jedan život kad ga gledam u Božjem svjetlu. A kako bi tek bilo kad bi ga svatko bio u stanju tako vidjeti? Ne govori uzalud sv. Pavao u današnjem prvom čitanju: „Ali s darom nije kao s grijehom. Jer ako su grijehom jednoga mnogi umrli, mnogo se obilatije na sve razlila milost Božja, milost darovana u jednom čovjeku, Isusu Kristu“ (Rim 5,15).

Konačno, po svojoj riječi koja nas oslobađa od ljudi za Boga i ljude te u nama jača povjerenje u Božji promisao i providnost za naš život potičući nas tako da razvijamo svoga nutarnjega čovjeka – onu dušu – dostojno prebivalište Božje u nama, on nas oblikuje za svjedočanski život. Punina Božjih intervencija u nama doživljava se u daru samoga sebe. Time osoba pokazuje svoje potpuno povjerenje, ne u sebe i svoje snage nego u Onoga koji mi snagu daje. Taj isti mi i oprašta kada, poput Šimuna Petra, Učitelja zaniječem te se u suzama raskajano pred njim pojavim tražeći novi početak, koji ujedno znači i dobivanje nove snage i milosti. Amen.

Fra Antonio Šakota, <https://franjevci.info>

Priznati se Isusovim

Rimski car, imperator Domicijan (81-96 n.e.), u jednom svom proglasu narodu za sebe samog kaže: Naš gospodin i naš bog naređuje da se čini slijedeće... i daje naredbu za podizanje njegovih kipova pred kojima se njega treba častiti kao boga. Njegov nećak i konzul, Klement Flavije koji se u međuvremenu obratio na kršćanstvo, to nije prihvatio. Bio je pogubljen, a žena mu prognana... Evo kako moćnici postupaju pa i sa rođacima ako im se nađu na putu u onom što je njima važno.

Evandelist Matej retke iz današnjeg evanđelja piše u vrijeme pogubljenja i progona koji su počeli nakon Domicijanove naredbe. Želi svojim čitateljima dati pravu riječ za teška vremenima, upravlja im Isusovu riječ. Isus najprije upozorava svoje učenike na strah. Strah je inače dobar: signal je opasnosti, sprječava preveliku smjelost. No, ako je iznad normalnih granica onda guši odlučnost i hrabre akcije. Za onog tko želi za Kristom strah je jedan od najvećih neprijatelja. Strah da se ne izgubi ugled, prijatelje, imovinu ili čak i život. Onaj koga uhvati strah nije više slobodan, više ne gospodari sobom. Isus tri puta govori: ne bojte se!

Ovdje nailazimo na interesantne detalje koji mogu pomoći našem kršćanskom sazrijevanju.

Prvo treba reći da postoje dvije vrste Isusovih vjernika. Jedna vrsta su oni koji nitko i ništa ne može pokolebati. Onima koji nisu takvi to se čini čudno i ne vjeruju da mogu postojati nepokolebljivi vjernici. Mogu, itekako mogu postojati. Nešto ranije u istom poglavlju Isus kaže: ne budite zabrinuti...dat će vam se u onaj čas što ćete govoriti – ta ne govorite to vi nego Duh Oca vašega govori u vama (10,19-20)!

To su ljudi koji su u sebe, pustili Božju prisutnost. Oni su otvorili srce Nebeskom Gostu. On ih iznutra krijepi, odmara, osvježava... Oni dobro znaju razliku između života bez Njega i života s Njim. Znaju koji od ta dva zapravo i nije život i kojeg se mogu odreći, a kojeg ne žele ni po koju cijenu. Zaista, istina je da se čovjek ne želi odreći života, samo pitanje je što je život? Oni koji su Boga pustili u svoju dušu, u njoj s Njim razgovaraju, primaju Njegove darove i nježnost – za njih nema dvojbe što je život bez kojeg ne žele biti.

Druga vrsta vjernika ne vjeruje da postoji prva vrsta! Oni nisu doživjeli ono što je doživjela prva vrsta. A nisu doživjeli jer nisu htjeli otvoriti srce Božjem pohođenju. I ostaju lišeni puno toga. I onda ne razumiju.

Zbog njih Isus izgovara riječi današnjeg Evandelja. Želi im reći da postoji još jedan način na koji se može živjeti! Možeš biti slobodan. Slobodan si ako si Isusov jer u onima koji su Njegovi vlada ljubav, radost, mir... Ako to ne vlada u meni, onda nisam slobodan, ma što mislio o sebi...

Nisu ni Njegovi prvi učenici kao ni mnogi današnji mogli biti bezbrižni i puni pouzdanja jer nisu doživljavali Božje prisustvo oko sebe i u svojoj nutrini.

Što bi njima značilo priznati se Isusovim pred ljudima? Svrstati se kao u neku partiju? Gledali smo kako su mnogi 90-ih mislili da je Crkva partija pa se svrstali pod njezinu zastavu, a onda i polako otpadali od nje.

Priznati se Isusovim ne znači stati pod neku zastavu, pa ni izgovarati Njegovo ime. Sv. Pavao kad je o Bogu govorio poganima, nije uopće spominjao Božje Ime (usp. Dj 14,15-17; 17,22-31). Ime Isusovo nije riječ, parola iza koje se netko može sakriti. Priznati se Njegovim znači puno više nego izgovoriti Njegovo Ime i reći vjerujem. To znači da je on moj život!

Koji tako žive? To su oni u kojima se prepoznaje i danas, u kojima se dobro vidi njegov lik. Oni koji upoznaju i čuvaju Njegovu riječ. Osjete u njoj svjetlo, prigrlili su je jer osjećaju da ih kao čovjeka diže u dostojanstvu, da ih vodi punini dobra. Polako, njihova djela dolaze u sklad s tim svjetlom. I tu se polako oblikuje Isusov lik u čovjeku. I onda se vidi... ne može se sakriti.

Kao što Pavlov govor poganima govori o onom što Bog čini i kakav je a ne spominje Njegovo Ime, tako i oni koji su Isusovi ne moraju govoriti da su Njegovi jer to izlazi iz njihova bića, isijava iz njihova života. Oni zaista obilježeni Isusovim znakom. Onim najvažnijim su Njegovi – životom!

Mnogi misle da su se već opredijelili za njega, a nisu. Njegov lik u nama da bi živio mora se hraniti njegovom riječju, iz dana u dan se obnavljati njome, inače nestaje.

Inače ne živi. Jer ne mogu ja dati svojom snagom život njegovom liku u meni – nemam te snage. To može samo on. I zato mnogi žive onako kako im nadodje – to onda znači onako kako je lakše, kako svi čine, kako je čuo od drugih pa bez obzira kuda to vodi...i pri tom još misle da su se opredijelili za Isusa.

Kad se pitaju tko sam ja?, onda si daju odgovor: ja sam onaj tko je uspješan, nezamjenjiv u ovom ili onom, naj- ovako ili onako, onaj koji mora imati ovo ili ono, koji mora biti omiljen u društvu, ugledan, poštovan itd. Onda živim u strahu hoću li to ostvariti, trošim i umne i fizičke snage da to uspijem, strepim ako mi ne ide. Tu cvate egocentrična požuda. Ako ne uspijevam, onda me iznutra preplavljuje srdžba. I tako prolaze dani, troši se snaga.. A ne pitam se: mogu li se ja toga okaniti – neka mi Isus bude najviša vrijednost. radit ću, trudit se, ali ne da ja budem u prvom planu nego za dobro ljudi oko mene, dat ću prednost Božjoj riječi a ne uvijek mojim željama?

Zamislite kako bi izgledao svijet, naše kuće, sela i gradovi da nema požude i srdžbe? To bi bio novi svijet! Ima ljudi koji u sebi nose taj novi svijet. Bez obzira što će ih ovaj stari svijet gledati začuđeno pa i neprijateljski. Unatoč svemu, oni su odlučili pripadati novom svijetu.

To su oni koji su se priznali Isusovima, ne riječju nego životom. Oni su Njegovi i On ih neće nikada zatajiti i odreći ih se.

Danas je prigoda upitati se: kome pripadam? Ovom starom svijetu i njegovim mjerilima ili novom, Isusovom?

Prvo čitanje: Iz 49, 1-6

Postavit ću te za svjetlost narodima.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Čujte me, otoci,
slušajte pomno, narodi daleki!
Gospodin me pozvao od krila materina,
od utrobe majke moje on me imenovao.
Od usta mojih britak je mač načinio,
sakrio me u sjeni ruke svoje,
od mene je oštru načinio strijelu,
sakrio me u svome tobolcu.
Rekao mi: „Ti si Sluga moj, Izraele,
u kom ću se proslaviti!“
A ja rekoh: „Zaludu sam se trudio,
nizašto naprezao snagu.“
Ipak, kod Gospodina je moje pravo,
kod mog Boga nagrada je moja.

A sad govori Gospodin,
koji me od utrobe Slugom svojim načini,
da mu vratim natrag Jakova,
da se sabere Izrael.
Proslavih se u očima Gospodnjim,
Bog moj bijaše mi snaga.
I reče mi:
„Premalo je da mi budeš Sluga,
da podigneš plemena Jakovljeva
i vratiš Ostatak Izraelov,
nego ću te postaviti za svjetlost narodima
da spas moj budeš do nakraj zemlje.“

Riječ Gospodnja.

Današnje prvo čitanje donosi Drugu pjesmu Sluge Jahvina, misterioznog lika koji se pojavljuje u tekstovima proroka Izaije. Različite su interpretacije toga lika. Neki u njemu vide personifikaciju čitavog Izraela, čemu u prilog ide stih iz ovoga odlomka u kojem se Bog svom sluzi obraća riječima „Ti si Sluga moj, Izraele“, a drugi u ovom liku vide jednoga narodnoga vođu kojega će Bog poslati svom narodu, te čitaju čitav tekst u mesijanskom ključu. U svakom slučaju, postoji nekoliko elemenata koji se mogu primijeniti i na Ivana Krstitelja, Isusova preteču, čiju svetkovinu danas slavimo.

Prije svega to je poziv od majčina krila, što označava da je njegovo rođenje i djelovanje od Boga unaprijed određeno. Isto značenje ima i davanje, a ne biranje, imena koje je usko povezano s od Boga određenim poslanjem navještaja Milosti koja dolazi po Isusu Kristu.

Nadalje, slika britka mača i strijele odnosi se na Slugino uspješno poslanje propovijedanja Božje riječi, dok rečenica „Zaludu sam se trudio, nizašto naprezao snagu“ aludira i na trenutak neuspjeha koji će kulminirati pogubljenjem. No, Božja pravednost nadilazi granice smrti, te ga kod njega čeka nagrada. Štoviše, djelovanje Sluge njegovom smrću nije nimalo zatamnjeno, nego postaje svjetlost svim narodima. U Evanđelju imamo svjedočanstvo kako su, nakon Ivanove smrti, ljudi s njime identificirali samoga Isusa, a i sam Herod kada je čuo za Isusa pomislio je „Uskrsnu Ivan kojemu ja odrubih glavu“. Stoga se i karakteristike Izaijinog Sluge Jahvina na svoj način mogu primijeniti i na Isusa i na njegova Preteču, to jest i na Svjetlo i na onoga koji svjedoči za Svjetlo.

Otpjevni psalam: Ps 139, 1-3.13-15

Njegov smo narod i ovce paše njegove.

Gospodine,
proničeš me svega i poznaješ,
ti znaš kada sjednem i kada ustanem,
izdaleka ti već misli moje poznaješ.
Hodam li ili ležim, sve ti vidiš,
znani su ti svi moji putovi.

*****

Jer ti si moje stvorio bubrege,
satao me u krilu majčinu.
Hvala ti što sam stvoren tako čudesno,
što su djela tvoja predivna .

*****

Dušu moju do dna si poznavao,
kosti moje ne bijahu ti sakrite
dok nastajah u tajnosti,
otkan u dubini zemlje .

Središnja misao Psalma 139 jest Božje sveznanje. Koliko god to čovjek pokušavao, Bogu se ne može ništa sakriti. Bog sve vidi. No, ovdje ipak nije riječ o Bogu kao kakvom inspektoru, kojemu ništa ne promiče, nego se radi o najintimnijem čovjekovu drugu. Bog poznaje svakoga čovjeka više od njega samoga, i ovaj psalam zapravo je molitva Bogu za spoznaju samoga sebe.

Drugo čitanje: Dj 13, 22-26

Pred Kristovim je dolaskom Ivan propovijedao.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

U one dane: Progovori Pavao:

„Bog podiže ocima Davida za kralja. Za nj i posvjedoči: Nađoh Davida, sina Jišajeva, čovjeka po svom srcu, koji će ispuniti sve moje želje. Iz njegova potomstva izvede Bog po svom obećanju Izraelu Spasitelja, Isusa. Pred njegovim je dolaskom Ivan propovijedao krštenje obraćenja svemu narodu izraelskomu. A kad je Ivan dovršavao svoju trku, govorio je: 'Nisam onaj za koga me vi držite. Nego za mnom evo dolazi Onaj komu ja nisam dostojan odriješiti obuće na nogama.'„

„Braćo, sinovi roda Abrahamova, vi i oni među vama koji se Boga boje, nama je upravljena ova Riječ spasenja.“

Riječ Gospodnja

Ovaj odlomak dio je Pavlova govora u sinagogi u Antiohiji pizidijskoj za vrijeme njegova prvoga misijskog putovanja. Pavao se obraća dvjema skupinama ljudi koji se nalaze u sinagogi. To su „Sinovi Abrahamovi“ to jest Židovi, i „oni koji se Boga boje“, a to su prozeliti, nežidovi koji vjeruju i žive po Mojsijevu zakonu. I premda ih Pavao oslovljava zasebno Riječ spasenja koju propovijeda upućena je bez razlike ijednima i drugima.

U svojoj propovijedi Pavao ukratko prepričava biblijsku povijest spasenja u kojoj se usredotočuje na kralja Davida iz čijega se potomstva rodio Spasitelj Isus Krist. Time najprije ističe Isusovo tjelesno podrijetlo s jasnom mesijanskom nakanom, jer se Mesija očekuje iz Davidove kraljevske loze. No, Mesijin preteča, Ivan Krstitelj koji će svojim propovijedanjem krštenja obraćenja neposredno navijestiti njegov dolazak pripada svećeničkoj lozi. Tako se u Isusu Kristu ispunjava i kraljevsko i svećeničko mesijansko poslanje.

U opisu Ivanova djelovanja ističu se dvije njegove karakteristike zajedničke svim novozavjetnim tekstovima koji o tome govore. Prvo, početak Isusova djelovanja označava završetak Ivanova, i drugo, premda među njima u očima ljudi postoji velika sličnost Isus Ivana nadvisuje u svim aspektima. Sam Ivan navješćujući Isusov dolazak kaže za sebe da mu nije dostojan odriješiti obuće na nogama.

Evandjelje: Lk 1, 57-66.80

Ivan mu je ime!

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Elizabeti se navršilo vrijeme da rodi. I porodi sina. Kad su njezini susjedi i rođaci čuli da joj Gospodin obilno iskaza dobrotu, radovahu se s njome.

Osmoga se dana okupe da obrežu dječaka. Htjedoše ga prozvati imenom njegova oca - Zaharija, no mati se njegova usprotivi:

- *Nipošto, nego zvat će se Ivan!*

Rekoše joj na to:

- *Ta nikoga nema od tvoje rodbine koji bi se tako zvao.*

Tada znakovima upitaju oca kojim ga imenom želi prozvati. On zaiska pločicu i napisa

- *Ivan mu je ime!*

Svi se začude, a njemu se umah otvoriše usta i jezik te progovori blagoslivljajući Boga.

Strah obuze sve njihove susjede, a po svem su se Gorju judejskom razglašavali svi ti događaji. I koji su god čuli, razmišljahu o tome pitajući se: „Što li će biti od ovoga djeteta?“ Uistinu, ruka Gospodnja bijaše s njime.

Dječak je međutim rastao i duhom jačao. Boravio je u pustinji sve do dana svoga javnog nastupa pred Izraelom.

Riječ Gospodnja

U središtu današnjeg Evandjelja jest svečanost obrezanja sina Zaharije i Elizabete osmi dan nakon njegova rođenja, kada je, prema Lukinom pripovijedanju, službeno dobio i ime. Upravo to glavna je scena čitavoga događaja. Prijatelji koji su se okupili na svečanost obrezanja svjedoci su jednog već dogođenog čuda, a to je sama činjenica da je Elizabeta rodila u poodmakloj dobi. Svjedoci su i toga da je Zaharija već devet mjeseci nijem, te da je u Ivanovu začecu Bog intervenirao na poseban način. No, čini se da ne znaju ništa o poslanju koje mu je Bog namijenio, i koje se očituje u imenu koje je dobio i prije rođenja.

Prema običajima svoga vremena oni žele dijete, pogotovo jer je sin jedinac, nazvati imenom njegova oca, ili barem nekoga od rodbine. Međutim, tomu se usprotivila njegova majka. Tako dijete neće nositi ime koje bi mu dali ljudi, nego koje mu je dao Bog. Evanđelist Luka ne navodi kako je Elizabeta saznala za tu Božju odluku, budući da je Zaharija bio nijem. Postoje, naravno, i drugi načini komunikacije, no, čini se da se ovdje ističe njihova jednakost u pravednosti pred Bogom koja se očituje i u dijeljenju zajedničkih tajni.

U svakom slučaju inzistiranje na imenu Ivan najvažniji je detalj u čitavom događaju. To ime, koje na hebrejskom glasi Johanan, znači „Bog je pokazao svoju milost“. Takav sadržaj imena nadilazi granice njegova značenja za Ivanove roditelje i rodbinu. O tome govori sam Ivanov otac Zaharija u hvalospjevu koji je izgovorio nakon što su mu se, kad je na pločicu napisao „Ivan mu je ime“ otvorila usta i jezik. U današnjem evanđeoskom odlomku taj dio teksta je izostavljen, a u njemu se opisuje srž Ivanova djelovanja. On je prorok Svevišnjega, koji ide pred Gospodinom da mu pripravi putove. No, već iz reakcije prisutnih u trenutku kad su se Zahariji otvorila usta očituje se da je riječ o djetetu s posebnim poslanjem od Boga. Njihovo pitanje „Što li će biti od ovoga djeteta“ upućuje na velika očekivanja koja će se ispuniti u svoje vrijeme.

Komentari čitanja Služba riječi, 268/12

Ivan mu je ime

Događaj rođenja Ivana Krstitelja prijelomni je trenutak povijesti spasenja. Rođenje Ivanovo predstavlja prelazak iz Staroga u Novi zavjet. Tako je i s rođenjem svakoga od nas. Rođenjem djeteta počinje novi svijet. Prestaje staro, a počinje novo doba. S nama se rađa budućnost.

Starozavjetni svećenik Zaharija i njegova supruga Elizabeta iščekivali su spasenje i rođenje djeteta koje će pokazati blizinu Božju svome Izabranom narodu. Bog u kojeg su vjerovali bio je Bog vjeran svojim obećanjima. I sebe su smatrali dijelom Božjeg naroda koji je iščekivao spasenje. Nade da će i sami biti dionicima toga događanja kopnile su godinama starosti i sve manjim izgledima da će začeti i roditi dijete. Ipak, neočekivani preokret. Zaharija je doživio Božju objavu u Hramu. Elizabeta je zatrudnjela. Zaharija je ostao bez riječi pred čudom koje se događalo. Njih dvoje vidjeli su Boga na djelu. Promatrači pak, rodbina, prijatelji, znanci, nisu to vidjeli. Nisu znali i nisu primijetili da se sprema nova budućnost. Dijete koje se rodilo Zahariji i Elizabeti bilo je, kao i sva druga djeca, još jedno obično dijete u nizu generacija. O tom uvjerenju današnji evanđeoski odlomak svjedoči riječima: »htjedoše ga prozvati imenom njegova oca«.

Rođenjem svakoga djeteta počima nova povijest. Otvaraju se nove mogućnosti. Novi život dolazi. Ipak, često smo skloni to zaboraviti. I mi se poput Zaharijinih i Elizabetinih rođaka, susjeda i znanaca ponašamo kao oni koji nemaju nade. I mi, u rođenjima nove djece ne gledamo nove mogućnosti i novi svijet koji dolazi nego novu djecu smatramo samo nastavkom staroga svijeta. Pa nam se onda dogodi da djecu tako i odgajamo. Želimo da ostvare naše snove, da učine ono što mi nismo uspjeli, da produže naš život, ožive stare tradicije. Nije po sebi loše učiti djecu iskustvima iz povijesti. Potrebno je osvijestiti vrijednost svih nastojanja što su ih poduzeli naši predšasnici. Ipak, ako djecu samo usmjerujemo prema prošlosti, a zaboravljamo ih poticati da sami pronađu nove putove prema ostvarenju vlastitih zadaća i vlastitih mogućnosti, stavljamo točku na svoju i njihovu budućnost.

Iskustvo prošlosti ne bi nam smjelo biti zapreka za napredovanje. Dostignuća onih koji su živjeli prije nas ne smiju sputati niti nas same, niti djecu budućih generacija. Žalovati za starim vremenima u kojima je sve bilo tako lijepo i bajno, za vremenima u kojima su svi imali posla i novaca, u kojima su djedovi i bake uživali mir i blagostanje, vrlo je pogubno i nemotivirajuće za buduće generacije. Upravo takav stav izrazili su Elizabetini i Zaharijini rođaci rekavši da je za njihovo novorođeno dijete najbolje ime

njegova oca. Iskazali su svoje uvjerenje da je najbolje da sve ostane po starom. Da se ništa ne mijenja.

Elizabeta prva, a potom i Zaharija, izražavaju svoje neslaganje. Daju djetetu novo, neuobičajeno i netradicionalno ime. »Ivan mu je ime!« - piše Zaharija na pločicu. Čim je napisao to novo ime, nestala je njegova šutnja, njegova nijemost je prestala, otvorila su mu se usta, počeo je govoriti. On, predstavnik starozavjetne vjere, starih uvjerenja, počinje govoriti o novom svijetu, o novim događajima koji slijede zbog rođenja njegova sina.

Zaharija progovara iz iskustva i mudrosti prošlosti. Potpora je svome sinu u njegovoj budućnosti. Svoje povjerenje stavlja u Boga koji nas uči da je tek budućnost utemeljena na prošlosti korak bliže njemu. Zaharija tim činom uči i svog sina Ivana, ali i sve nas, da je tek s razumijevanjem prošlosti moguće u sadašnjosti ostvariti civilizacijski korak prema budućnosti. Kvalitetno živjeti moguće je ukoliko se crpi znanje, iskustvo i mudrost iz života starih i prenosi u naše

napredovanje. Ivan je iz tog Zaharijinog čina mogao naučiti ono što nama često nedostaje. Ni Zaharija, a ni njegov sin Ivan nisu predstavljali kraj svijeta i vrhunac razvoja. Ivan je naslijedio Zahariju. Kao novi čovjek usmjeren prema budućnosti Ivan će pripremiti put dolasku Isusa Krista.

Svatko je od nas pozvan izvršiti svoju ulogu u povijesti spasenja i u povijesti rasta i napretka ljudskoga roda. Život nije prestao odlaskom starih generacija, niti će prestati s našim odlaskom. Imati mudrosti pročitati iz povijesti niz nasljedstva i ponašati se u skladu s tim čini se najvećom mudrošću. Takvim se postupcima otvara novim generacijama put njihova napretka. Gledajući Zaharijin postupak i doživljavajući ga kao uputu za naš vlastiti život, otvarajmo mogućnosti našim potomcima za njihov životni zadatak. Ne sprečavajmo ih rasti obavljanjem poslova i zadaća umjesto njih. Skrbimo za njihov budući i zdrav razvoj predajući im mudrost koju smo stekli vlastitim životom i naslijedili od prijašnjih generacija.

Služba riječi 263-11

Ivan Krstitelj

Ugled je sv. Ivana Krstitelja nedvojbeno velik: on je preteča Spasitelj, za njegovo su začeće i rođenje vezani čudesni znakovi, on je još u majčinoj utrobi pozdravio Spasitelja... Njega konačno i sam Isus proglašava “najvećim rođenim od žene”.

To se vidi i u liturgijskoj godini: uz Božić i Malu Gospu jedino se još slavi rođendan Ivana Krstitelja. K tome postoji još i liturgijski spomen njegove smrti.

Štovanje je sv. Ivana Krstitelja zasvjedočeno već od 4. st. po čitavom kršćanskom svijetu. Njemu je posvećena i poznata lateranska krstionica u Rimu u kojoj je kršten ostarjeli car Konstantin te je po njoj i Lateranska bazilika dobila ime. Ta je bazilika prvotno posvećena Spasitelju, a danas još i sv. Ivanu Krstitelju i sv. Ivanu Apostolu.

Datum

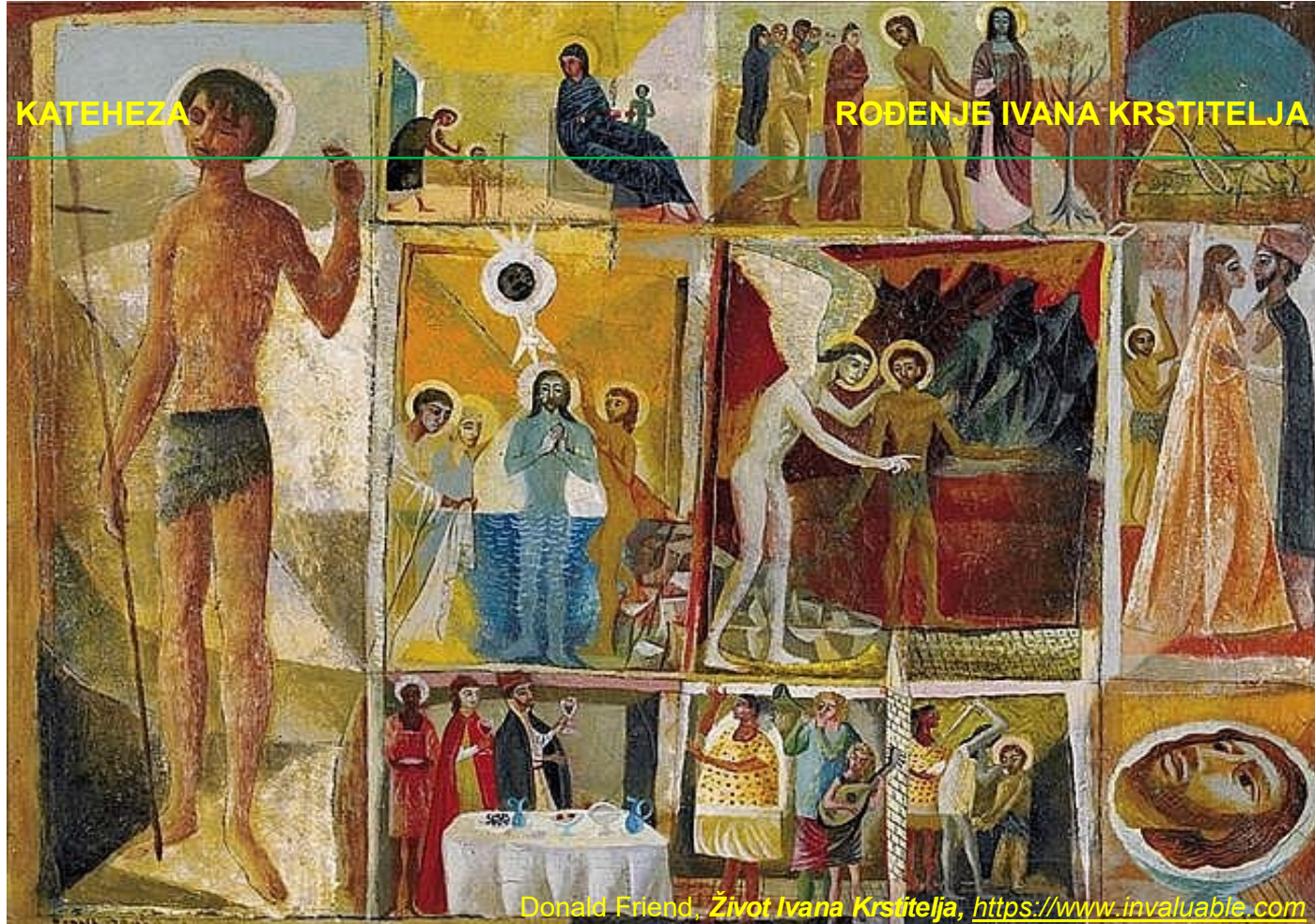
Ima svjedočanstva da je u počecima postojala svetkovina Sv. Ivana Krstitelja koja se slavila u siječnju, što je bilo vezano uz Bogojavljenje koje, osobito na Istoku, između ostalog slavi i Kristovo krštenje. Ta je svetkovina vrlo vjerojatno padala 5. siječnja. Ipak, već je od samih početaka postojala svetkovina Rođenja sv. Ivana Krstitelja 24. lipnja. Zašto? Prema Lukinom

izvještavanju, Ivan je 6 mjeseci stariji od Isusa, čije se rođenje slavi 25. prosinca. Zašto se onda Ivanovo rođenje ne slavi 25. lipnja? Prema rimskom računanju Božić (25. 12.) se slavio VIII. Kal. Ianuarii, a Ivanovo rođenje isto VIII. Kal. Iulii, što pada 24. lipnja, jer lipanj ima samo 30 dana.

Kult i običaji

Kult sv. Ivana naglo se širio. Primjerice, u Rimu je bilo dvadesetak crkava njemu posvećenih, a u Galiji je ovoj svetkovini prethodio dvotjedni post. Najstarije bogoslužne knjige predviđaju za ovaj dan više misa. Tako Grgurov sakramentar donosi misu bdijenja, polnoćku i dnevnu misu. Ovdje je očigledna sličnost s Božićem.

Uz ovu su svetkovinu vezani različiti narodni običaji od kojih su svakako najpoznatiji ivanjski krijesovi. I ovdje je očigledna sličnost s Božićem. Božić je vezan uz rimski solsticij i polazeći od poganskog slavlja u čast mladom suncu koje se ponovno rađa, jer dani opet postaju dulji, a sunce na obzorju više, ovaj blagdan slavi Krista koji je ono pravo “mlado sunce s visine” koje nas pohađa. Rođenje pak Ivana Krstitelja je vezano uz ljetni solsticij, kada je sunce najjače; Ivan je onaj koji je najavio Krista-Sunce. Sami Ivanjski krijesovi imaju nešto i poganskoga, na početku ljeta još su stari narodi paleći vatre htjeli “pojačati” snagu sunca.

Donald Friend, *Život Ivana Krstitelja*, <https://www.invaluable.com>

Svetkovina Rođenja sv. Ivana Krstitelja

Danas svetkovina Rođenja sv. Ivana Krstitelja ima misu bdijenja i dnevnu misu. Budući da se radi o svetkovini, ona ima prednost pred nedjeljom "kroz godinu" ako padne nedjeljom.

Misna čitanja su bogata: evanđelja donose izvještaje o najavi Ivanova rođenja i o samom rođenju, a prva čitanja (Jer i Iz) govore o proroku kojega Bog poziva još u utrobi njegove majke. Druga čitanja govore o najavi spasenja koje nam je došlo u Kristu.

Mučeništvo sv. Ivana Krstitelja

Ovaj spomendan pada 29. kolovoza. Poznat je i pod imenom Glavosjek sv. Ivana Krstitelja. Naravno, ne možemo znati je li sv. Ivan podnio mučeništvo upravo toga dana. Beda Časni vjeruje da je 29. kolovoza koju godinu prije 391. u blizini Kalcedona pronađena Pretečina glava. Međutim, po svoj prilici, ovaj datum odgovara danu posvete bazilike u čast sv. Ivana u Sebasti (drevnoj Samariji) oko sredine 4. st. U toj su

se bazilici častili grobovi sv. Ivana Krstitelja i Ilije proroka. Augustin još ne poznaje ovaj spomendan, ali se on slavio u Galiji i Španjolskoj u 5. st. Sakramentar iz Verone ga ne spominje, ali ga nalazimo u Gelazijevu sakramentaru.

Začeće sv. Ivana Krstitelja

Neki istočni kalendari poznaju još jedan blagdan Ivana Krstitelja: njegovo začeće. Jedno se vrijeme taj blagdan slavio u Napulju, Španjolskoj i Engleskoj. Danas postoji samo u kalendaru Bizantske crkve i to 23. rujna.

Kao što vidimo, ako izuzmemo Marijine blagdane, sv. Ivan Krstitelj je oduvijek posebno slavljen u Crkvi. Slavi se i njegov rođendan i njegov smrti dan. On je bio onaj Prorok kojeg je Bog unaprijed predodredio da navijesti Kristovo spasenje. On je tome pozivu ostao vjeran i po cijenu vlastitog života. Kao takav on je i danas znak i primjer svim vjernicima koji su također pozvani naviještati Kristovo djelo spasenja u svoj odvažnosti i dosljednosti.

prof. dr. vlač. Zvonko Pažin, <https://www.vjeraidjela.com>

Franjino vrijeme

Franjo Asiški između obnove i ograničenja feudalnog svijeta (4)

Nijedan neuspjeh Crkve nije tako značajan kao onaj s kraja XII. stoljeća u odnosu prema otvoreno heretičkim laičkim pokretima ili onima koje je Crkva etiketirala heretičkim.

Najosebujniji i najdramatičniji pokret je jamačno onaj katarski, istinska religija različita od kršćanstva, koji se temeljio na strogoj opreci između dobra i zla, duha i materije. Pokret je sezao do pokrajine Donje Rajnske, bilo ga je u nekim pokrajinama Francuske i Carstva, od Loire do Alpa, a posebno u južnoj Francuskoj, Provansi i sjevernoj Italiji. Bio je to poraz lokalnog svjetovnog klera i cistercita kojima je papinstvo povjerilo najprije propovijedanje protiv katara a potom i križarsku vojnu. Posljedice toga bit će rat koji je u kršćanstvu povelala Crkva, dugotrajni jaz između južne i sjeverne Francuske te pokretanje inkvizicije - jednog od velikih povijesnih zločina protiv čovjeka.

No, još su možda znakovitiji nerazumijevanje i strah Crkve od pokreta nazvanih *laici religiosi* koji nisu ispovijedali nikakvu heretičku nauku. Već je 26. kanon II. lateranskog koncila (1139) zabranio monaške oblike religioznoga života kojeg su

prakticirale pobožne žene u svojim zajednicama.

Još su teži slučajevi Crkve u odnosu s valdenzima i humilijatima. Prvi su bili siromasi iz Lyona koji oko 1170. godine, na poziv bogatog trgovca Petra Valdesa iz Lyona, posvećuju svoj život pobožnosti i dobrim djelima, čitanju Biblije, propovijedanju i prošnjji. Oko 1175. godine u Milanu se jedna skupina obrtnika, humilijata, skuplja u zajednicu rada i molitve, također čitanju Biblije na narodnom jeziku i propovijedanju. Ubrzo se raseliše po cijeloj Lombardiji. Papa Lucije III., u Veroni je godine 1184., istodobno izopćio katare, valdenze i humilijate.

Što im je Crkva zamjerala? Glavno je bilo što su uzurpirali jedan od monopola klerika, propovijedanje. Walter Map, crkveni dostojanstvenik (oksfordski arhiđakon), prvi se rasrdio: „Kao biser pred svinje, hoće li Riječ biti data priprostima za koje znamo da nisu kadri ni primiti a kamoli dati ono što su primili?“ U njegovim očima uzurpacija je još sablažnjivija jer nije bilo pitanje propovijedanja samo muškaraca laika nego i žena.

Točno je da je Inocent III. učinio korak natrag kad je 1196. godine povratio u Crkvu dio humilijata i transformirao ih u „redove“; podijelio ih je u tri reda, od kojih su se prva

Duro Seder, *Sveti Franjo*, <https://polis.ba>

dva svrstala uprave redovnike, poslušne jednom pravilu, dok je treći sačinjavao ono što se nazivalo „vrstom trećeg reda *ante litteram*“ koji se bavio zanatskim poslovima kako bi novčano podmirio svoje potrebe i imao što dati siromašnima. Na isti način Inocent III. je u Pismu razlikovao dvije vrste tekstova: *aperta* - narativne i moralne epizode pristupačne svima i *profunda* - dogmatska izlaganja čije je razumijevanje i tumačenje bilo pridržano klericima.

Uočljivo je dakle koji su motivi, koje potrebe, koji zahtjevi oblikovali određene laičke sredine oko 1200. godine: izravni pristup Pismu, bez prepreke latinskog jezika i posredovanja klera, pravo na službu riječi, prakticiranje evanđeoskog života u svijetu, u obitelji, u obrtu, u laičkom staležu. Treba ovome dodati i nastojanje oko jednakosti spolova koju, pred kraj XII. stoljeća, propovijedaju humilijati iz Lombardije, pokornici po selima sjeverne Italije te begine i begardi na sjevernim granicama Francuske i Carstva.

Neki, poput kalabrijskog opata Joakima iz Fiore, jedinu nadu vide u nadolasku trećega doba na zemlji, nakon doba Oca i doba Sina, doba Duha koje će utemeljiti zajednicu „duhovnih ljudi“ - koji će se za to možda morati posvetiti „aktivnom ili čak revolucionarnom djelovanju „.

U takvom kontekstu, godine 1201. ili 1202., Franjo Asiški napunja dvadeset godina. Njegov će se uspjeh očitovati u njegovom odgovoru na očekivanje velikog dijela njegovih suvremenika, istodobno u onome što oni prihvaćaju i u onome što odbijaju.

Franjo je dijete grada, sin trgovca. Njegovo prvo područje apostolata je urbano područje, pa će u grad htjeti unijeti smisao siromaštva nasuprot novcu i bogatašima, mir umjesto onih unutarnjih borbi s kojima se upoznao u Asizu, kao i onih između Asiza i Perugie.

Nakon što je u novom društvenom kontekstu ponovno otkrio duh svetog Martina - koji je krenuo tražiti duhovnu snagu u samoći samostana Marmoutier, napuštajući privremeno svoje biskupsko sjedište u Toursu, Franjo traži naizmjeničnost između djelovanja u gradu i eremitske povučenosti, veliki predah između apostolata među ljudima i oporavka u i kroz osamu. Tome društvu koje se uspostavlja, koje se ustrojava, on predlaže putovanje, hodočašće.

U vremenu koje je doživjelo kanonizaciju jednog laika - naime, trgovca Homebona iz Cremona kanonizirao je novi papa Inocent III. (1199) - Franjo kao laik želi pokazati da su laici, poput klerika i skupa s klericima, dostojni i kadri voditi istinski apostolski

Vladimir Blažanović, *Franjo i vuk*, <https://polis.ba>

život. Pa i ako - usprkos razdorima i sukobima - ostaje vjeran Crkvi iz poniznosti i po dubokom štovanju sakramenata čije je dijeljenje zahtijevalo jedno tijelo različitih i respektiranih službenika, on ipak u svome bratstvu, i koliko je moguće u počecima Reda, značajno odbacuje hijerarhijski ustroj i prelaturu. U tom svijetu u kojem se javlja tijesno povezana bračna i agnatska obitelj (osobe u građanskopravnom srodstvu nap. ur.) ali u kojem antifeminizam ostaje temeljna oznaka i u kojem vlada velika ravnodušnost prema djeci, Franjo, svojim vezama s nekoliko bliskih žena, ponajprije sa svetom Klarom i svojim oduševljenjem djetetom Isusom u jaslicama Greccija, pokazuje svoju bratsku pozornost prema ženi i djeci.

Izvan hijerarhija, kategorizacija i svrstavanja, svima predlaže jedan jedini model - Krista, jedan jedini program - „gol slijediti gologa Krista „.

U tom svijetu koji postaje svijet isključivosti - sankcioniran uredbama koncila i dekretima kanonskog prava - iz kojega su isključeni Židovi, gubavci, heretici, homoseksualci, i u kojem skolastika uzvisuje apstraktnu narav, a potpuno niječe, izuzev iznimaka, konkretni svijet, Franjo - bez najmanje natruhe panteizma - naviješta Božju prisutnost u svim stvorenjima. Između monaštva koje se

kupa u suzama i mnoštva nesvjesnih, utopljenih u varavo veselje, on nudi radosno i nasmiješeno lice onoga koji zna da je Bog radost.

On je suvremenik gotičkih osmijeha. No, on je isto tako čovjek svoga vremena, kako svojom otvorenošću prema njemu tako i neprihvatanjem, svojim dvojama i svojim dvosmislenostima.

Najveća dvojba je pitanje u čemu je najviši ideal poniznog života: u radu ili prošnjosti? U kakvom su odnosu dragovoljno siromaštvo i nametnuto siromaštvo? Koje je od dva navedena „stvarno“ siromaštvo? Kako u društvu treba živjeti apostol i pokornik? Koja je vrijednost rada?

Njegova bitna dvosmislenost jest u pitanju odnosa između siromaštva i znanosti. Nije li znanost jedna vrsta bogatstva, izvor dominacije i nejednakosti? Nisu li knjige jedno od onih vremenitih dobara koje treba odbaciti? Pred intelektualnim razvojem, sveučilišnim pokretom koji će uskoro zahvatiti franjevačke lidere, Franjo se dvoumi. Posve načelno može se postaviti pitanje što je mislio Franjo u trenutku svoje smrti: Je li utemeljio posljednju monašku zajednicu ili prvo moderno bratstvo?

Iz knjige: Jacques Le Goff, *Sveti Franjo Asiški*, Demetra, Zagreb 2010, str.25-27.

Duh Sveti

Salomon

Salomon ili Salamun, Salamon, grčki *Σαλωμών* - Salōmōn, lat. Salomon, hebrejski, שלמה - Š'loṃo (Šělōmōh), od *šālōm*: mir, kralj Izraela i Judeje (Jeruzalem, 965. pr. Kr. - Jeruzalem, 926. pr. Kr.). Sin kralja Davida i Bat-Šebe (Betsabeje). Stvorio snažnu centralističku državu. Održavao je veze s drugim vladarima, sklapao povoljne saveze sa susjedima, oženio se faraonovom kćeri. Veliki hram u Jeruzalemu, sagrađen po njegovu nalogu, u potonjoj je povijesti Izraela postao simbolom židovskoga domoljublja. Jeruzalem je okružio obrambenim zidom; utvrđivao je i gradove u unutrašnjosti zemlje. Poreznim nametima i prisilnim radom produbio je jaz između sjevernih i južnih plemenâ, što je nakon njegove smrti prouzročilo raspad države.

Salomona, kao rijetko koju ličnost svjetske povijesti, okružuje mnoštvo legenda o njegovoj izvanrednoj mudrosti (Salomonov sud), o njegovoj moći nad zlim duhovima i o njegovu sveznanju. Predaja mu neispravno pripisuje Pjesmu nad pjesmama te mnoge biblijske (Salomonovi psalmi) i apokrifne (Salomonovo viđenje) spise.

Samarija

Samarija, grčki *Σαμάρεια* - Samáreia, hebrjeski: שומרון - Šomronim - promatračnica, antički grad i povijesna pokrajina u Palestini, zapadno od rijeke Jordana (u današnjem Jordanu), odnosno sjeverno od Judeje.

Grad su utemeljili i izgradili izraelski kraljevi u IX. st. pr. Kr.; bio je prijestolnica Sjevernoga Kraljevstva. Asirci su ga osvojili 722. pr. Kr., velik dio Izraelaca povelu u sužanjstvo i u tom kraju naselili svoje koloniste, Kutejce (nazvane po babilonskom gradu Kutu, odakle su većinom potjecali). Otada je Samarija bila glavni grad istoimene pokrajine (asirske, zatim perzijske), čiji su se stanovnici, mješovita etničkoga podrijetla, nazivali Samarijanci (Samaritanci, Samarićani); poslije su postali židovska vjerska sekta.

Nakon povratka Židova iz sužanjstva rastao je antagonizam između Samarije i obnovljenoga Jeruzalema. Ezra je vodio protiv Samarijanaca ekskluzivističku politiku, načinio je jaz između Židova i Samarijanaca, koji je prerastao u prijezir i mržnju.

Samarijanci su imali svoj kult Jahve, s primjesom asirskih vjerovanja, svoj hram na brdu Garizim i svoju verziju starozavjetne Biblije (samo Petoknjžje).

Aleksandar Veliki naselio je u Samariji makedonske veterane (332. pr. Kr.).

Za makabejske vlade bili su srušeni grad i hram.

Samarija je bila pripojena Rimskom Carstvu 63. pr. Kr.; Pompej je obnovio grad, a Herod Veliki dogradio ga i nazvao Sebaste, u čast Augustovu (grč. Σεβαστός - uzvišen, carski). Ondje je danas selo Sebastija.

Novijim istraživanjima otkriveni su bogati arheološki nalazi (masivne gradske zidine, Augustov hram, forum, teatar, vodovod).

NAŠI POKOJNI

ADRIAN GORŠIĆ,

PU karlovačka, U službi, Karlovac, 21. lipnja 1996.

DARKO BOŽIČEVIĆ,

PU ličko - senjska, Otočac, 22. lipnja 1994.

STJEPAN MIRKOVIĆ,

PU brodsko - posavska, Lužani, 23. lipnja 1992.

DINKO KREŠIĆ,

PU splitsko - dalmatinska, u službi, Solin, 23. lipnja 2008.

ŽELJKO MARKOVIĆ,

PU ličko - senjska, 25. lipnja 1992.

TOMISLAV ROM,

PU sisačko - moslavačka, Glina, 26. lipnja 1991.

POČIVALI U MIRU!